

Câu cảm thán trong tiếng Việt

Luận án TS Lý luận ngôn ngữ 5.04.08 / Nguyễn Thị Hồng

Ngọc ; Nghd. : PGS.TSKH. Lý Toàn Thắng. - H.: ĐHKHXH

& NV, 2004. - 200 tr.

Luận án nghiên cứu khái niệm, cấu trúc, đặc điểm về hình thức của câu cảm thán trong tiếng Việt. Nghiên cứu câu cảm thán từ góc độ ngữ nghĩa và ngữ dụng để nêu lên được các giá trị cơ bản của câu cảm thán trong tiếng Việt, giúp hiểu thấu đáo các nét sắc thái cảm thán được thể hiện trong câu cảm thán và tầm tác động của câu cảm thán trong hành thức. Luận án khẳng định sự tồn tại độc lập của câu cảm thán trong tiếng Việt với những đặc trưng riêng biệt về hình thức và nội dung, phân biệt với các kiểu loại câu khác trong tiếng Việt. Luận án cũng đưa ra một hệ thống các tiêu chí cơ bản để nhận diện câu cảm thán tiếng Việt, chỉ rõ các phương tiện biểu thị và cấu trúc ngữ pháp của câu cảm thán tiếng Việt

	Trang
MỞ ĐẦU	9
I. Lý do chọn đề tài	9
II. Mục đích, đối tượng và phạm vi nghiên cứu	11
III. Phương pháp nghiên cứu	14

IV. ý nghĩa khoa học và thực tiễn của đề tài	14
V. Cái mới của luận án	15
VI. Cơ cấu của luận án	16

CHƯƠNG I

TỔNG QUAN

1.1. Lịch sử nghiên cứu vấn đề	18
1.2. Những khái niệm lý thuyết cơ bản liên quan đến đề tài	25
1.3. Tiểu kết chương.	36

CHƯƠNG II

NHỮNG ĐẶC ĐIỂM VỀ HÌNH THỨC CỦA CÂU CẢM THÁN TRONG TIẾNG VIỆT

2.1. Các mối liên hệ giữa hình thức và nội dung	38
2.1.1. Các phương tiện biểu thị cảm thán trong câu cảm thán tiếng Việt	38
2.1.1.1. Tổ chức câu cảm thán	38
a/ Vai trò của tổ chức câu cảm thán trong việc tạo lập câu cảm thán	38
b/ Phân loại tổ chức câu cảm thán trong tiếng Việt	42
c/ Mối liên hệ giữa từ ngữ, câu cảm thán và câu cảm thán	43
2.1.1.2. Các phương tiện biểu thị cảm thán khác	54
a/ Các từ cảm thán biểu thị cảm thán	54
b/ Các từ cảm thán biểu thị cảm thán	61
c/ Trạng thái cảm thán biểu thị cảm thán	67
d/ Kết cấu cảm thán biểu thị cảm thán	71
e/ Một số từ ngữ cảm thán - từ cảm thán	73
g/ Các từ cảm thán, ngữ cảm thán biểu thị cảm thán	77
h/ Ngữ cảm thán	81
i/ Ngữ cảm thán cảm thán cảm thán cảm thán	86
k/ Một số hình thức cảm thán cảm thán cảm thán	88

2.1.1.3. Ngữ điệu cảm thán	96
2.1.1.4. Trễ từ	101
2.1.2. Cấu trúc cú pháp của câu cảm thán tiếng Việt	110
2.1.2.1. Phân loại câu cảm thán tiếng Việt theo cấu trúc cú pháp	110
2.1.2.2. Phân tích cấu trúc cú pháp của câu cảm thán tiếng Việt	111
a/ Kiểu loại 1: Câu cảm thán không có nòng cốt câu	111
b/ Kiểu loại 2: Câu cảm thán dùng từ cảm thán với cấu trúc câu: "Từ cảm thán + NCC"	114
c/ Kiểu loại 3: Câu cảm thán có cấu trúc: "Y _{CT} + NCC"	116
d/ Kiểu loại 4: Câu cảm thán có cấu trúc: "NCC + Y _{CT} "	118
e/ Kiểu loại 5: Câu cảm thán có yếu tố cảm thán xen vào giữa nòng cốt câu	119
g/ Kiểu loại 6: Câu cảm thán có yếu tố cảm thán nằm trong thành phần câu ghép.	120
2.2. Tiểu kết chương	121

CHƯƠNG III

CÂU CẢM THÁN - NHÌN TỪ GÓC ĐỘ

NGŨ NGHĨA VÀ NGŨ DỤNG

3.1. Vài nét mở đầu	126
3.1.1. Một số nét về lý thuyết tam phân trong ngôn ngữ học hiện đại	126
3.1.2. Sự cần thiết phải xem xét câu cảm thán từ góc độ ngữ nghĩa, ngữ dụng.	127
3.1.3. Một số vấn đề về câu cảm thán nhìn từ góc độ ngữ nghĩa và ngữ dụng.	129
3.2. Câu cảm thán - nhìn từ góc độ ngữ nghĩa	130
3.2.1. Mối quan hệ giữa cấu trúc cú pháp và cấu trúc ngữ nghĩa của	

câu cảm thán	130
3.2.1.1. Mỗi quan hệ tương ứng (đối xứng)	132
3.2.1.2. Mỗi quan hệ không tương ứng (phi đối xứng)	135
3.2.2. Các cung bậc sắc thái tình cảm khác nhau thể hiện qua câu cảm thán	138
3.3. Câu cảm thán - nhìn từ góc độ ngữ dụng	146
3.3.1. Các cặp đối lập tương ứng trong cảm thán	147
3.3.1.1. Cảm thán hiển ngôn và cảm thán hàm ngôn	147
3.3.1.2. Cảm thán chân và cảm thán ngụy (cảm thán thật và cảm thán giả)	153
3.3.1.3. Cảm thán hướng nội và cảm thán hướng ngoại	157
3.3.1.4. Cảm thán độc thoại và cảm thán đối thoại	159
3.3.1.5. Cảm thán đơn và cảm thán kép	163
3.3.2. Mỗi quan hệ giữa "cái chủ quan" và "cái thực tại khách quan"	165
3.3.3. Vai trò của một số yếu tố đồng văn bản trong cảm thán	172
3.3.3.1. Vai trò của đồng văn bản kế cận câu cảm thán trong việc tạo tiền đề cảm thán và lý giải cảm thán	172
3.3.3.2. Vai trò của các từ dẫn nhập cảm thán và xác nhận cảm thán	182
3.4. Tiểu kết chương	185
KẾT LUẬN	186

NHỮNG VẤN ĐỀ LIÊN QUAN ĐẾN LUẬN ÁN CẦN ĐƯỢC TIẾP TỤC NGHIÊN CỨU	189
NHỮNG CÔNG TRÌNH CỦA TÁC GIẢ CÓ LIÊN QUAN	

ĐẾN LUẬN ÁN	190
TÀI LIỆU THAM KHẢO CHÍNH	191
NGUỒN TƯ LIỆU KHẢO SÁT CHÍNH	198